

Dodatki dla zecerów na sztukę pracujących ustanawia się i udziela jednolicie podług wymiaru stopnia płacy C. Wypłata tych kwot odbywa się tygodniowo. Wynagrodzenie za godziny nadobowiązkowe podwyższa się wszędzie o 20 h.

W dyskusji zabiera głos K. Peler, że dzisiaj nie powinniśmy żądać podwyżki dodatku drożyznianego, lecz zmiany cennika, motywując to tem, że cennik nasz stoi w żadnym stosunku do obecnie panujących cen wszystkich artykułów spożywczych. Wyjściem z tego błędnego koła jest zdaniem jego jedynie zmiana ogólna cennika. Inne zawody już się wymanewrowały i mają wyższe daleko płace za swoją pracę.

Kol. Koczorowski powiada, że myśl jest bardzo ładna, ale nie można tak łatwo zrywać umów wspólnie nas obowiązujących. Cennika obniżyć nie można, ale w ramach jego można żądać wydanej pomocy ze strony pryncypałów.

Kol. K. N. B. wnoszą, aby żądać od pryncypałów podwyższenia zarobków przynajmniej o 50%.

Kol. P. n. k. i. w. i. c. zaznacza, że są po drukarniach braki co do higieny. Zwraca się do kolegów, aby w tym kierunku współdziałali.

Kol. Witkowski zwraca uwagę, że koledzy w dyskusji często powołują się na obowiązek pryncypałów, którzy ze stanowiska ludzkiego, obywatelskiego i t. p. powinni rozumieć nasze położenie i względnie nasze potrzeby; tymczasem my na tych przesłankach nie budować nie możemy, bo kapitaliści są zawsze i wszędzie egoiści i bezwzględni. Uznają nasze potrzeby tylko wówczas, gdy jesteśmy silni. Niechaj każdy zatem należy do organizacji i opłaca fundusz cennikowy.

Kol. Korzech wyraża życzenie, aby koledzy, którzy pójdą w sprawie podwyżki dodatku drożyznianego do pryncypałów, dali im poznać, w jakim my jesteśmy położeniu, że nie żyjemy obecnie, ale tylko wegetujemy. Co do nienależenia do organizacji przyczyna drastyczny wypadek z śp. kol. Krzyżanowskim. Koledzy dużo chcą żądać, są usposobieni rewolucyjnie, a nie chcą do organizacji należeć i nie nie płacić. Są drukarnie, gdzie koledzy namawiają jedni drugich, aby do organizacji nie należeli i nie płacili.

Kol. B. a. n. d. a. Józef oświadcza, że trzeba agitować po drukarniach, aby wszyscy należeli do organizacji i płacili fundusz cennikowy i sami przyrzeka w tym kierunku agitację.

Kol. Baranowski przemawia przeciw zwiększaniu liczby uczni.

Kol. G. a. w. e. l. zauważa, że dyskusja obecnie jest bardzo rzeczowa i koledzy wiedzą czego mają żądać. Niektórzy jednak koledzy za daleko idą, żądając obecnie zmiany cennika. Cennik zmienić to nie tak łatwo. Termin zmiany cennika przypada w roku przyszłym. Już teraz powinniśmy być przygotowani do walki. Teraz żądamy tylko podwyższenia dodatku drożyznianego.

Po wyczerpaniu dyskusji kol. Misiółek w końcowym przemówieniu stwierdza, że niezwykle licznie zebrani koledzy uznają powagę obecnej chwili i dlatego żądania winni odnieść dobry skutek. Poczem wniosek Zarządu jednomyślnie został uchwalony. Ponieważ nikt z obecnych nie żądał głosu kol. G. a. w. e. l. zamknął zebranie o godz. 3⁴² popołudniu.

Urząd cennikowy austriackich drukarzy.

(Wiedeń, V, Giessaufgasse 34, II-5.)

(Wyciąg z protokołu posiedzenia w d. 7 sierpnia 1917 r.)

1. Rekurs zecera z Pragi przeciw orzeczeniu Rozjemczego Sądu cennikowego dla Czech z dnia 5 lipca 1917 r. — Strony wypowiedziały się co do tego zażalenia listownie. — Sprawa: Rekurujący uwolnił się, na wezwanie kierownika drukarni, od pracy w święta 16 i 17 maja, uzasadniając, że w celu zakupu żywności musi na te święta wyjechać. W przypadającym bezpośrednio po świętach dniu powszednim rekurujący przybył do pracy dopiero popołudniu i przedstawił kierownikowi drukarni, że z powodu zaszłej przeszkody nie mógł wcześniej przybyć do pracy. Kierownik przyjął to do wiadomości, jednakowoż przy wypłacie, powołując się na § 10, ust. 11 Cennika, nie wypłacił skarżącemu za te dwa święta przypadającego zarobku. Rekurujący zaskarżył firmę do Rozjemczego Sądu cennikowego dla Czech o wynagrodzenie tych dwóch świąt i oświadczył na rozprawie, że przez przyjęcie milczącego ze strony kierownika do wiadomości jego usprawiedliwienia bez jakiegokolwiek bądź zarzutu, uważa za dodatkowe zezwolenie na opuszczenie pracy. Zaś kierownictwo zakładu oświadczyło, że milczące przyjęcie usprawiedliwienia do wiadomości nie jest żadnym zezwoleniem na opuszczenie pracy. Rozjemczy Sąd cennikowy nie uwzględnił tej skargi większością głosów. Przeciw temu wyrokowi wniósł skarżący rekurs do Urzędu cennikowego. Urząd cennikowy po przeprowadzeniu rozprawy wydał następujące orzeczenie: Rekurs skarżącego przeciw wyrokowi Rozjemczego Sądu cennikowego dla Czech z dnia 5 lipca 1917 r. oddala się i zatwierdza się wyrok Rozjemczego Sądu cennikowego. — P o w o d y u z a s a d n i a j ą c e: Przez oświadczenia tak skarżącego jak i oskarżonej firmy nie zaprzeczono, że zaszło opuszczenie pracy w następującym bezpośrednim po dwóch świętach dniu powszednim. Urząd cennikowy wedle tego miał zbadać, czy ze strony kierownika zakładu nastąpiło dodatkowe zezwolenie na opuszczenie pracy w myśl § 10, ust. 11 Cennika albo czy też na podstawie podanych powodów przez

skarżącego musiało to nastąpić. Przy rozpoznawaniu tej sprawy wykazało się, że wprawdzie usprawiedliwienie skarżącego przyjęto przez kierownika zakładu do wiadomości, ale nie dano dodatkowego zezwolenia na opuszczenie pracy i że skarżący miał sposobność w swoim czasie przybyć do pracy, jeżeliby w dniu 18 maja rano był użył do powrotu swego pociągu pierwszego, a nie dopiero drugiego. Obowiązku dodatkowego zezwolenia na opuszczenie pracy nie można z tego wynioskować. Ponieważ skarżący bez ważnej przyczyny zaniedbał sposobności stawienia się na czas do pracy, firma oskarżona była uprawniona w myśl § 10, ust. 11 Cennika odmówić wynagrodzenia skarżącemu za te dwa dni świąt.

2. Orzeczenia Rozjemczych Sądów cennikowych, które na podstawie umowy obu kontrahentów Cennika z dnia 24 lutego 1917 r. powzięto, znosi się, ponieważ ta umowa przez Urząd cennikowy nie została włączona do Cennika i przeto takowej brak mocy obowiązującej. Urząd cennikowy jednakowoż oświadcza, że w wypadkach, gdzieby wyłoniły się na podstawie tej umowy nieporozumienia, mają interweniować zastępcy krajów koronnych i te różnice łagodzić.

3. Drukarnia „Společenská knihtiskárna“ w Budziejowicach w myśl § 67, ust. 6 Cennika została wykluczona z wspólności cennikowej.

4. Przyjęto do wspólności cennikowej następujące drukarnie: Knihkárna Fr. Hofmann'a w Kralowem Dworze p. Praga, Czechy; Vysocanská Knihkárna (Kratohvil a spol.) w Wysocanach p. Praga, Czechy.

5. Z powodu zmiany firmy skreślono z wspólności cennikowej: drukarnię Wincenego Wehle w Wysocanach p. Praga, Czechy.

6. Zecer Alojzy Krutsky w Klatowej, Czechy, został w myśl § 67, ust. 6 Cennika wykluczony z wspólności cennikowej.

F. Scheuringer, Jerzy Jahoda,
przewodniczący towarzyszy, przewodniczący pryncypałów.

Rozjemczy Sąd cennikowy dla Styryi.

(Wyciąg z protokołu posiedzenia z dnia 24 lipca 1917 r.)

Przewodniczący: towarzysz Henryk Nowak.

Skarga zecera maszynowego przeciw drukarni w Graeu o potrącenie dodatku za szczytową pracę nocną i zapłaty wbrew zawartym w dniu 30 stycznia 1917 r. postanowieniom przez kontrahentów Cennika na podstawie § 1154 b powszechnego kodeksu cywilnego. Sprawa: Skarżący żąda wypłacenia dodatku za cztery szczyty nocne, za które mu zarząd zakładu potrącił podczas ośmiodniowej jego choroby i zaznacza, że ten dodatek tworzy część jego płacy, względnie zarobku, przeto nie może mu być potrącony. Zastępca firmy wywodzi, że dodatek za noc nie może być zaliczony do stałej płacy tygodniowej, dlatego strącenie jest uprawnione. — Orzeczenie (jednogłośnie): Do skargi przychyliła się i należy odpowiednią kwotę skarżącemu dopłacić. — Uzasadnienie: Ponieważ dodatek za noc przedstawia dla zecera maszynowego wynagrodzenie za godziny nocne w przedziale normalnego ośmiogodzinnego czasu pracy, tworzy on dla skarżącego, który co drugiego tygodnia pracuje w szychcie nocnej, stały i ciągły dochód za normalne wykonywanie pracy i przeto musi być uważany jako należący do stałego zarobku.

Henryk Nowak, Franciszek Seifert,
przewodniczący towarzyszy, przewodniczący pryncypałów

Sprawozdanie sytuacyjne z okręgu Związku za II-gi kwartał 1917 r.

Zebrane wykazy, odnoszące się do stanu ruchu w zakładach drukarskich w Austrii, jak również do stosunków cennikowych i do życia Stowarzyszeń w zakresie działalności Związku austriackiego, wydały za II kwartał 1917 r. następujący wynik:

Podług tego stanu ruchu w zakładach drukarskich był

w k r a j u	w II-im kwartale	
	1916 r.	1917 r.
Czechy	slaby	dobry
Dalmacja	slaby	dobry
Galicya wschodnia	dobry	dobry
Galicya zachodnia	dobry	dobry
Karyntya	dobry	dobry
Kraina	dobry	dobry
Pobrzeże	slaby	slaby
Morawy	b. dob.	bardzo dobry
Austria Dolna	dobry	dobry
Austria Górna	dobry	bardzo dobry
Solnogród	dobry	dobry
Śląsk	dobry	dobry
Styrya	dobry	dobry
Tyrol-Przedarlania	slaby	dobry

Rzeczywisty stan ruchu wyobraziły sobie, jeżeli jeszcze weźmiemy pod uwagę odnośne dane trwania bezrobocia naszych członków zawodowych.

Dane te przedstawiają się jak następuje:

Przy przeciętnym stanie członków 6318 w II-im kwartale 1917 r. stwierdzono u bezkondycyjnych w miejscu 503 dni bezrobocia; w II-im kwartale 1916 r. wynosił przeciętny stan członków 7315, ilość zaś wykazanych dni bezrobocia 9512; w stosunku do roku zeszłego okazuje się więc zmniejszenie ilości dni bezrobocia o 9009.

Według ilości dni było więc bez przerwy podczas całego II-go kwartału 1917 r. bezkondycyjnych 6, przeciętnie do liczby członków = 0.1%. (w roku zeszłym 105 = 1.44%). Z tego wynika, że tegoroczny stan podaży rąk do pracy był znacznie pomysłniejszy, niż w tym samym okresie roku zeszłego.

Odnosnie do pracy pogodzinowej w wypadkach przedłożono następujące wiadomości: W Czechach wykonano 14.000 godzin, które z powodu braku personelu nie dały się ominąć. — W Dalmacji z tego samego powodu pracowano po godzinach. — W Galicyi wschodniej zecerzy ręczni wykonali 400 godzin, zecerzy maszynowi 500 godzin, których nie można było uniknąć. — W Galicyi zachodniej wykazano 3540 godzin. — Z Karyntyi nie nadesłano w tym względzie żadnych danych. — W Krainie pracowano bardzo wiele po godzinach, ponieważ z braku gazu niektóre maszyny do składania nie mogły być w ruchu i niektóre gazety były tem zniewolone znowu powrócić do układu ręcznego. — Na Pobrzeżu wykonywano pracę pogodzinową tylko w wypadkach nagłych, nieuniknionych. — Na Morawach pracowano w znacznej mierze we wszystkich drukarniach po godzinach wskutek braku sił roboczych i głównie z powodu wykończenia programów szkolnych. — W Austrii Dolnej w tym kierunku nie prowadzono żadnych wykazów, gdzie jednak pracowano po godzinach, tam było to niedozwolone. — W Austrii Górnej wykonano 11.278 godzin, t. j. o 2182 godzin więcej, niż w ubiegłym kwartale; lecz także i tam z powodu braku sił roboczych nie można było tego uniknąć. — W Solnogradzie wykonano 1300 godzin, których nie można było uniknąć. — Na Śląsku pracowano po godzinach w nader rzadkich wypadkach. — W Styryi również zmniejszyła się praca pogodzinowa, jednakowoż panuje jeszcze wciąż brak personelu. — W Tyrolu-Przedarlaniu wykonano z powodu braku personelu 2.000 godzin.

Stan maszyn do składania w II-im kwartale 1917 r. w całym okręgu Związku obejmował następujące kraje, ilość miast, maszyn (z szczególnem uwzględnieniem różnych systemów) i osób:

K r a j	Linotype	Typograph	Monoline	Razem	do wydruku	Monotype aparaty	Osób
Czechy	46	192	82	274	29	19	301
Dalmacja	1	1	1	3	1	1	1
Galicya wschodnia	1	8	8	17	11	9	9
Galicya zachodnia	2	21	21	44	21	21	21
Karyntya	3	6	4	10	10	9	9
Kraina	1	11	11	22	11	12	12
Pobrzeże	2	5	2	9	1	1	14
Morawy	18	50	26	76	11	7	76
Austria Dolna	7	175	41	38	254	45	29
Austria Górna	6	16	12	28	3	2	29
Solnogród	2	14	1	15	15	15	15
Śląsk	5	2	13	15	15	14	14
Styrya	3	19	16	2	37	68	68
Tyrol-Przedarlania	7	14	20	34	1	1	33
Razem II kwartał 1917:	104	533	217	42	792	90	59
„ I „ 1917:	105	527	228	38	793	91	59
„ IV „ 1916:	106	451	176	39	666	83	54

Ilość maszyn do składania będących w II-im kwartale 1917 r. w ruchu zmniejszyła się w stosunku do I kwartału 1917 r. o 2 maszyny, zaś ilość osób zajętych przy nich powiększyła się o 2 osoby; w stosunku do IV kwartału 1916 r. powiększyła się o 138 maszyn i 84 osoby.

Na zapytania, jakie szczególne zmiany nastąpiły w ciągu kwartału w ruchu maszyn do składania po oficynach, względnie co do rodzaju użycia tychże, nadeszły następujące odpowiedzi:

W Lublanie w jednej drukarni ustawiono nową linotypę trzymagazynową; od czerwca są tylko trzy maszyny do składania w ruchu, które będą opalane gazem naftowym; z powodu braku gazu reszta maszyn nie funkcjonuje. — W Morawskiej Ostrawie sprowadzono do „Österreichische Morgen-Zeitung“ dwie linotypy. — W Austrii Dolnej w jednej miejscowości na prowincyi wycofano z ruchu dwie maszyny do składania z powodu braku nafty i benzyny; do drukarni domowej Dyrekcji Policji w Wiedniu sprowadzono dwa typografy; w trzech zakładach dzielowych i czterech gazetowych pracowano na zmiany; w siedmiu zakładach gazetowych zatrudniano 30 rezerwowych zecerów maszynowych; w czterech oficynach maszyny do składania wykonywały podczas dnia inne roboty, wieczorem układ gazetowy; w jednym zakładzie pracował sam właściciel drukarni, w drugim żona właściciela drukarni lub jej córka namaszynie do składania. — W Braunau (Austria Górna) pracuje na maszynie do składania zarządca drukarni; w Gmunden pracują na maszynach do składania osoby wojskowe ze szpitala; w Linzu w jednej oficynie pracują na maszynach do składania od czasu do czasu urlopowani żołnierze; w jednej zaprowadzono na dwóch maszynach do składania pracę szczytową, w innej oficynie na jednej maszynie do składania, gdzie czasowo są w ruchu aparaty monotypowe do wypukiwania i odlewania; w Wels są dwa typografy w dwóch szczytach w ruchu, w innej oficynie jest jedna maszyna do składania w dwóch szczytach w ruchu, podczas gdy dwie maszyny wycofano z ruchu; w Steyr pracuje wedle potrzeby wyszkolony wypisany uczeń na maszynie do składania lub składa ręcznie. — W Innsbrucku wycofano trzy typografy a w ich miejsce ustawiono świeżo trzy linotypy, obecnie jest sześć typografów bezczynnych. W Dornbirn również jeden typograf wyłączono z ruchu.

Postanowienia austriackiego Cennika drukarskiego co do płacy, czasu pracy i skali uczniów w przestrzegano w całej pełni w Czechach. — W Dalmacji wydarzały się drobne przekroczenia